

2024-09-30

Dnr Komm2024/00481/S 1985:A

Folkhälsomyndigheten
171 82 Solna

Kompletterande remissvar avseende Vaccination mot vattkoppor i det allmänna vaccinationsprogrammet för barn. Beslutsunderlag (remissversion)

(Ärendenummer 01042–2018)

Bakgrund

Smer har efter förfrågan från Folkhälsomyndigheten, FHM, redovisat en etisk analys av vaccination mot vattkoppor och bältros.¹ Skälet till att analysen omfattade båda dessa tillstånd är att de orsakas av samma virus och att vaccination mot vattkoppor även skyddar mot bältros.

Smers utgick i sin analys från hälso- och sjukvårdslagens bestämmelse om att den som har det största behovet av hälso- och sjukvård ska ges företräde till vården (behovsprincipen). En sådan analys talar enligt rådet för att vaccination mot bältros bör kunna erbjudas inom ramen för ett nationellt vaccinationsprogram, då bältros är en sjukdom som inte sällan innebär ett avsevärt lidande för den drabbade med ibland långvarig negativ påverkan på livskvaliteten. Vaccination mot bältros kan med fördel kompletteras med vaccination mot vattkoppor för barn, då det är ett effektivt sätt att förhindra bältros hos osmittade. Att enbart införa vaccination mot vattkoppor utan att samtidigt erbjuda vaccination mot bältros till riskgrupper är enligt Smer mer tveksamt ur ett behovsperspektiv.

I sitt remissvar avseende FHM:s förslag till beslutsunderlag avseende vaccination mot vattkoppor i det allmänna vaccinationsprogrammet för barn upprepade rådet denna bedömning, dvs att en kombination av vattkopps- och

¹ Statens medicinsk-etisk råd. (2024). *Vaccination mot vattkoppor och bältros – etisk analys*. <https://smer.se/2024/05/23/vaccination-mot-vattkoppor-och-baltros-etisk-analys/>

bältrosvaccination är det alternativ som bäst förefaller stå i överensstämmelse med behovsprincipen.²

Efter att remissvaret lämnades in har Folkhälsomyndigheten kommunicerat till Smer att de bedömer att vaccination mot bältros inte uppfyller smittskyddslagens kriterium om att nationella vaccinationsprogram ska förhindra spridning av smittsamma sjukdomar i befolkningen. Skälet är att bältros inte uppkommer genom smitta utan orsakas av reaktivering av virus hos en redan smittad person. Folkhälsomyndigheten ser därför inte någon möjlighet att kunna rekommendera ett nationellt vaccinationsprogram mot bältros. I praktiken står beslutet mellan att säga ja eller nej till nationell vaccination mot vattkoppor. Myndigheten har därför bett Smer om ett kompletterande ställningstagande där endast vaccination mot vattkoppor behandlas.

Smers bedömning

Smer vill betona vikten av att bedömningen av vaccinationsprogram alltid utgår från den prioriteringsetiska plattformen. Det är centralt både ur rättviseperspektiv och för att bevara förtroendet för de nationella vaccinationsprogrammen.

Vaccination mot vattkoppor inom det nationella barnvaccinationsprogrammet kommer på sikt att minska sjukdomsördan i bältros avsevärt. Även ett antal svåra fall av vattkoppor kommer varje år att undvikas. Detta talar för att vaccination mot vattkoppor bör kunna erbjudas inom barnvaccinationsprogrammet, även om det inte kompletteras med ett nationellt vaccinationsprogram mot bältros riktat till äldre och riskgrupper.

Smer står samtidigt kvar vid sin bedömning att det finns risker med att införa nationella vaccinationer mot sjukdomar som uppfattas som relativt lindriga, då det kan leda till felaktiga föreställningar om övriga vaccinationers nytta och till minskad acceptans för programmet som helhet. Här finns en viktig pedagogisk uppgift för vården att förklara att vattkoppsvaccination även skyddar mot bältros senare i livet, som ofta ger betydligt svårare symtom än vattkoppor i barnaåren.

² Statens medicinsk-etisk råd. (2024). *Remissvar avseende Vaccination mot vattkoppor i det allmänna vaccinationsprogrammet för barn. Beslutsunderlag (remissversion) samt Rekommendation om ikappvaccination av icke-immuna barn upp till 18 år med två doser vattkoppsvaccin (remissversion)*. <https://smer.se/2024/06/20/vaccination-mot-vattkoppor-i-det-allmanna-vaccinationsprogrammet-for-barn-beslutsunderlag-remissversion/>

Rådet vidhåller också att det är problematiskt att regelverket endast tillåter att vaccinationer som förhindrar smittspridning omfattas av nationella vaccinationsprogram. Vaccinationer som endast minskar sjukdomsördan kan inte erbjudas, även när det handlar om allvarliga sjukdomar som kan förebyggas med effektiva vacciner. Därmed blir det upp till regionerna att bestämma huruvida vaccinen erbjuds eller inte. Detta riskerar att leda till olika sjukvårdspolitiska beslut och att tillgången kommer att variera över landet, vilket inte är förenligt med målet om en jämlik vård på lika villkor.

Beslut om remissvaret har fattats per capsulam. I beslutet har deltagit Sven-Eric Söder, ordförande, Yasmine Bladelius, Åsa Gyberg-Karlsson, Per Landgren, Sofia Nilsson, Anton Nordqvist, Thomas Ragnarsson, Per Ramhorn och Anna Starbrink, samtliga ledamöter i rådet. I beredningen av ärendet deltog även Lilas Ali, Anders Castor, Göran Collste, Titti Mattsson, Kerstin Nilsson, Olle Olsson, Nils-Eric Sahlin, Mikael Sandlund, Marie Sten och Kristina Wikner, samtliga sakkunniga i rådet. Michael Lövtrup, utredningssekreterare, har varit föredragande.

För rådet,

Sven-Eric Söder
Ordförande
Statens medicinsk-etiska råd